

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, w sprawie z powództwa M. R. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w S. o zapłatę kwoty 11.760 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 13 kwietnia 2012 roku:

1. zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda:

- a. kwotę 5.710 złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 13 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty należności głównej,
- b. kwotę 563,48 zł z tytułu kosztów procesu,

2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

3. nakazał pobrać z tytułu kosztów sądowych na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi:

- a. od M. G. kwotę 150,97 zł,
- b. od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. kwotę 142,46 zł.

W uzasadnieniu orzeczenia wskazano, że w dniu 17 września 2008 roku powód, jako pieszy, uczestniczył w wypadku komunikacyjnym spowodowanym ruchem pojazdu mechanicznego, którego posiadacz posiadał polisę odpowiedzialności cywilnej u strony pozwanej. W wyniku wypadku powód został potrącony przez samochód i doznał urazu prawej stopy. Przebieg wypadku był taki, że nieznana osoba kierująca niezidentyfikowanym samochodem osobowym, jadąc lewym pasem ruchu ulicy (...) w kierunku ulicy (...), na łuku drogi, wykonując manewr zmiany pasa ruchu, nie ustąpiła pierwszeństwa przejazdu, w wyniku czego jadący prawym pasem ruchu i kierujący samochodem marki S. (...) M. M., chcąc uniknąć zderzenia zjechał w prawo i gwałtownie hamując stracił panowanie nad pojazdem. W rezultacie wjechał na chodnik i potrącił powoda.

Na miejscu wypadku powodowi pomocy medycznej udzieliło pogotowie ratunkowe. Karetką pogotowia powód został przewieziony do (...) im. M. K. w Ł.. Po wypadku powód przez ok. 2 miesiące nosił opatrunek gipsowy od stopy do kolana. Obecnie, przy wzmożonym wysiłku, odczuwa ból i dyskomfort w obrębie prawego stawu skokowego.

Na podstawie opinii biegłych ustalono, że w wyniku wypadku powód doznał urazu prawej nogi ze złamaniem prawej kości śródstopia oraz stłuczenia prawej łopatki i kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego. Przebyte stłuczenie kręgosłupa spowodowało nawrót (zaostrenie) istniejącego już przed wypadkiem zespołu bólowego kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego. Dokumentacja medyczna wskazuje na łagodny i krótkotrwały przebieg tych dolegliwości. Powód w tym zakresie nie doznał stałego ani długotrwałego uszczerbku na zdrowiu będącego skutkiem wypadku. Nadto w wyniku wypadku z dnia 17 września 2008 roku powód doznał stałego uszczerbku na zdrowiu o charakterze ortopedycznym wynoszącego 4%, a będącego skutkiem złamania prawej kości skokowej bez przemieszczenia. Na skutek przebytego złamania ruch supinacji prawej stopy jest u powoda zmniejszony do ok. 20 stopni (podczas, gdy w lewej stopie ruch supinacji wynosi 30 stopni). W zakresie dotyczącym ruchów zgięcia grzbietowego i podeszwowego ruchomość prawej stopy powoda jest taka sama jak stopy lewej. Chód powoda jest prawidłowy, bez utykania, wydolny na palcach i na piętach. Stwierdzone w badaniu radiologicznym wydzielenie się wolnego fragmentu rzepki nie ma charakteru pourazowego lecz jest spowodowane wadą rozwojową.

Na skutek wypadku powód wymagał pomocy osób trzecich w wymiarze ok. 3 godzin dziennie przez okres dwóch pierwszych miesięcy po wypadku. Stawka za godzinę opieki stosowana przez (...) Komitet Pomocy (...) – Zarząd Okręgowy w Ł. wynosi 9,50 zł.

W dniu 13 września 2011 roku powód skierował do Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego za pośrednictwem (...) S.A. pisemne zgłoszenie szkody i wezwanie do zapłaty zadośćuczynienia pieniężnego w kwocie 40.000 zł i odszkodowania obejmującego m.in. koszty opieki osób trzecich w kwocie 1843 zł. Do pisma załączono kopię pisma Komendy Miejskiej Policji w Ł. datowanego na 21 listopada 2008 roku, w którym informowano powoda o tym, że dochodzenie w przedmiocie wypadku drogowego z dnia 17 września 2008 roku zostało umorzone z uwagi na niewykrycie sprawcy. Pismem datowanym na 27 stycznia 2012 roku Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny przekazał akta likwidacji szkody do pozwanego zakładu. Pismo to wraz z aktami likwidacji szkody wpłynęło do jednostki pozwanego zakładu ubezpieczeń w dniu 7 lutego 2012 roku.

Pozwany zakład ubezpieczeń w kwietniu 2012 roku przyznał i wypłacił powodowi sumę 6.234,85 zł, obejmującą zadośćuczynienie pieniężne w kwocie 6000 zł, zwrot kosztów leczenia w kwocie 58,85 zł oraz odszkodowanie za zniszczoną odzież w kwocie 176 zł.

Sąd Rejonowy wskazał, że wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rehabilitacji medycznej podlegał oddaleniu z uwagi na to, że biegły z zakresu ortopedii w swojej opinii wskazał, że dla potrzeb ustalenia zakresu poniesionych przez powoda skutków wypadku nie jest potrzebne wydanie opinii przez innych biegłych niż biegli z zakresu neurologii i ortopedii.

W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy ocenił, że powództwo jest częściowo zasadne. Jako podstawę odpowiedzialności strony pozwanej wskazał przepisy art. 34 ust. 1 w zw. z art. 19 ust. 1 Ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (tekst jedn. Dz.U. z 2013 roku, poz. 392), w związku z treścią art. 436 § 1 i art. 435 § 1 kc.

Sąd Rejonowy odniósł się do podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia, przy czym przeprowadzona analiza okoliczności sprawy doprowadziła go do wniosku, że zarzut nie był zasadny. Następnie Sąd odniósł się do określonych w przepisie art. 445 § 1 kc nie określa kryteriów ustalania wysokości zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Biorąc pod uwagę rozmiar i rodzaj następstw wypadku po stronie powoda, stwierdził, że adekwatnym zadośćuczynieniem pieniężnym za doznaną przez powoda szkodę niemajątkową jest suma 10.000 zł. Skoro jednak powód otrzymał już od pozwanego zadośćuczynienie w kwocie 6000 zł, to do zapłaty z tego tytułu pozostaje kwota 4000 zł. Wreszcie odniósł się do roszczenia odszkodowawczego, o zwrot kosztów pomocy potrzebnej powodowi po wypadku, ze strony osób trzecich. W tym zakresie wskazał na podstawę prawną roszczenia tkwiącą w przepisie art. 444 § 1 kc. Stwierdził, że powód wymagał pomocy innych osób w okresie, w którym nosił opatrunek gipsowy, co odpowiada przyjętemu w opinii biegłego ortopedy okresowi 2 miesięcy (opieka w wymiarze 3 godzin dziennie), co prowadzi do wniosku, że łączny czas koniecznej pomocy osób trzecich dla powoda to 180 godzin. Uznał, że stawka wynagrodzenia za godzinę usług opiekuńczych stosowana przez (...) Komitet Pomocy (...) jest odpowiednim miernikiem kosztów pokrycia wyżej wskazanego elementu szkody, co w przypadku powoda daje kwotę $180 \times 9,5 \text{ zł} = 1.710 \text{ zł}$. Sąd ostatecznie zasądzeniu na rzecz powoda podlegała kwota 5710 zł. Sąd Rejonowy uzasadnił także rozstrzygnięcie w przedmiocie odsetek od zasądzonej kwoty, oraz w przedmiocie kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżył powód, a to w części oddalającej powództwo ponad kwotę 5.710 zł oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Apelujący zarzucił Sądowi Rejonowemu naruszenie przepisów:

- art. 278 kpc poprzez jego niezastosowanie i oddalenie wniosku pełnomocnika powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rehabilitacji medycznej, na okoliczność stanu zdrowia powoda w związku z przedmiotowym wypadkiem, w sytuacji gdy wiedza z tej specjalności jest niezbędna dla ustalenia kompleksowego stanu zdrowia powoda. W konsekwencji Sąd I. instancji nie dysponował kompletnym i pełnym materiałem dowodowym niezbędnym do wydania orzeczenia w sprawie,

- art. 233 kpc polegającą na dowolnej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego, w konsekwencji której przyjęto, iż stały uszczerbek na zdrowiu powoda wynosi zaledwie 4%, zaś kwota dalszego zadośćuczynienia na poziomie 4.000 zł jest wystarczająca dla zrekompensowania powodowi doznanej krzywdy.

Powołując się na te zarzuty apelujący wniósł o zmianę skarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości, o skorygowanie rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu za obie instancje, stosownie do ostatecznego wyniku sprawy, oraz o zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu za postępowanie apelacyjne według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji wskazano m.in., że jedynie sporządzenie w postępowaniu sądowym opinii przez biegłych zarówno ortopedę jak i rehabilitanta medycznego daje pełny i kompletny obraz stanu zdrowia, zakresu uszczerbku na zdrowiu i rokowań na przyszłość m.in. osoby ze złamaniem kości szkieletowych. Należy mieć przy tym na uwadze, iż rehabilitacja medyczna stanowi kompleksowe i zespołowe działanie na rzecz osoby niesprawnej, które ma na celu przywrócenie tej osobie pełnej lub maksymalnej do osiągnięcia sprawności fizycznej, a także zdolności do pracy oraz do brania czynnego udziału w życiu społecznym. Rehabilitacja medyczna ruchowa dotyczy nie tylko oceny układu szkieletowego ale także układu mięśniowego i więzadłowego, a więc jest szerszą niż ortopedia dziedziną medycyny co pozwala na kompleksowe zaopiniowanie poszkodowanego nie tylko z powodu naruszenia ciągłości układu szkieletowego. Pozwala ocenić powrót poszkodowanego do pełnej sprawności ruchowej po wypadku. Opinia biegłego z zakresu rehabilitacji medycznej stanowi zatem niezbędne uzupełnienie i rozszerzenie opinii biegłego z zakresu ortopedii. Biegły rehabilitant posiada większe doświadczenie i rutynę w prognozowaniu i przewidywaniu możliwości i czasu potrzebnego do przywrócenia narządu ruchu do pełnej bądź najlepszej użyteczności

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji, a także o zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

W uzasadnieniu pisma procesowego wyraziła m.in. zapatrywanie, zgodnie z którym warunkiem skutecznego podnoszenia w apelacji zarzutu naruszenia przepisu art. 278 kpc jest zgłoszenie zastrzeżenia do protokołu w trybie przepisu art. 162 kpc.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja nie jest zasadna.

Wbrew zapatrywaniu skarżącego Sąd Rejonowy w prawidłowy sposób przeprowadził postępowanie dowodowe. Nadto właściwie ocenił jego wyniki i na tej podstawie poczynił uzasadnione treścią materiału dowodowego ustalenia faktyczne. Umożliwia to Sadowi Okręgowemu przyjęcie tych ustaleń za własne, co niniejszym Sąd Okręgowy czyni.

Odnosząc się do zarzutów apelacji w pierwszej kolejności należy zgodzić się ze stanowiskiem strony pozwanej. W sytuacji, gdy powód w postępowaniu pierwszoinstancyjnym był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, uzasadnione było oczekiwanie, że plenipotent w razie dostrzeżenia nieprawidłowości w procedowaniu przez Sąd Rejonowy zgłosi zastrzeżenie do protokołu w trybie przepisu art. 162 kpc.

Co jednak istotniejsze, decyzja Sądu Rejonowego o oddaleniu wniosku dowodowego była trafna. Oczywiście jest, że dla prawidłowego określenia wysokości zadośćuczynienia konieczne jest możliwie dokładne, w granicach inicjatywy dowodowej stron, ustalenie zakresu szkód i krzywd. Nie ma jednak podstaw do przyjmowania, że sąd prowadzący postępowanie zobligowany jest do uwzględniania bez wyjątku wszystkich wniosków dowodowych, w sytuacji, gdy wedle jego przekonania sprawa dojrzała do rozstrzygnięcia, zaś dalsze czynności procesowe nie rokują wzbogacenia materiału dowodowego o dalsze istotne informacje. Na gruncie obecnej sprawy należało ocenić, że choć specjalizacja biegłych z zakresu rehabilitacji i z zakresu ortopedii nie w pełni się pokrywają, to prowadzenie kolejnego dowodu dotyczyłoby w istocie okoliczności dostatecznie jest naświetlonych w dotychczasowym przebiegu postępowania. Biegły rehabilitant oceniałby ten sam uraz, objawiający się w tej samej sferze zdrowia powoda. Należy także przyjąć, że biegły ortopeda jest w stanie w dostatecznym stopniu ocenić rokowania poszkodowanego na przyszłość. Całkowicie

należy przy tym należy odrzucić taktykę procesową niektórych pełnomocników, zmierzających do powoływania w sprawach tego rodzaju biegłych możliwie największej liczby specjalności w celu uzyskania większego „procentowego uszczerbku” na zdrowiu. Taktyka ta jest nieskuteczna z szeregu względów. Wymiar trwałego uszczerbku na zdrowiu określany procentowo jest jedynie posiłkową przesłanką ustalenia zadośćuczynienia. Pierwszoplanową rolę gra tu bowiem zakres cierpień i uciążliwości, jakie wynikły dla poszkodowanego z wypadku. Nadto „uszczerbki” dotyczące tej samej sfery zdrowia, choćby były oceniane przez różnych biegłych nie podlegają „sumowaniu”. Dodać można, że prowadzenie dowodu z opinii biegłych dla określenia rozmiaru obrażeń i w konsekwencji rozmiaru krzywd po stronie osób poszkodowanych służy w głównej mierze odniesieniu relacji poszkodowanych do wskazań wiedzy medycznej. Służy to oderwaniu wymiaru zadośćuczynienia od wyłącznie subiektywnych przeżyć poszkodowanego, a w konsekwencji obiektywizacji ustaleń faktycznych i ujednoczeniu orzecznictwa w podobnych rodzajach spraw. Podstawowym źródłem wiedzy o rozmiarze krzywd, zwłaszcza wynikających ze zdarzeń wymagających interwencji medycznej, jest zaś relacja samego poszkodowanego. W świetle zeznań złożonych przez powoda (k. 195), a także doświadczenia wyniesionego przez Sąd Okręgowy z innych spraw tego rodzaju należało więc ocenić, że wnioskowany dowód o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. rehabilitacji medycznej nie rokował wzbogacenia wiedzy Sądu o okolicznościach istotnych dla rozstrzygnięcia i powodowałby jedynie wydłużenie postępowania oraz podniesienie jego kosztów. Abstrahując więc nawet od posiłkowego charakteru ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu należy stwierdzić, że oddalony przez Sąd Rejonowy wniosek dowodowym zmierzał do ustalenia okoliczności wykazanej w dostatecznym już stopniu.

Z tej przyczyny zarzuty podnoszone przez skarżącego należało uznać za chybione, zaś apelację oddalić (art. 385 kpc).

Orzekając w przedmiocie kosztów postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy zastosował przepis art. 98 § 1 kpc. Wysokość kwoty zasądzonej od apelującego na rzecz strony pozwanej ustalono stosownie do przepisu § 6 pkt 4 oraz § 12 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu z dnia 28 września 2002 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 490).